

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการนำเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการคิดสำหรับนิสิตนักศึกษาครู ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย โดยแบ่งเป็นวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประเภทของกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาการคิดของนิสิตนักศึกษาครู
2. เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาและอุปสรรคของการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการคิดของนิสิตนักศึกษาครู
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์และนิสิตนักศึกษา เกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการคิดของนิสิตนักศึกษาครู
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการคิดของนิสิตนักศึกษาครู

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้ออกแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงธรรมชาติ ตามแนวของ กูบาและลินคอล์น (Guba and Lincoln, 1985) ซึ่งเป็นการศึกษาข้อมูลจากที่ปรากฏอยู่ตามธรรมชาติ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรสำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ทำงานด้านการจัดกิจกรรม นิสิตนักศึกษาของสถาบันผลิตครู เลือกแบบเจาะจง จำนวน 30 คน กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมของนิสิตนักศึกษาครู จำนวน 20 คน และกลุ่มบุคคลภายนอกสถาบัน จำนวน 4 คน
2. เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลมี 3 แบบด้วยกันคือ การศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้ง 54 คน แบบเจาะลึก ไม่มีโครงสร้างตามรูปแบบการวิจัยเชิงธรรมชาติ และการออกแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้นำข้อสรุปที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสร้างเป็นแบบสอบถามปลายปิดให้ช่วงน้ำหนักร้อย 5 ช่วง คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด กลุ่มตัวอย่าง รอบนี้ มี 50 คน ได้แบบสอบถามคืนมา 49 ฉบับ เป็นของผู้ทรงคุณวุฒิ 30 ฉบับ และกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมของนิสิตนักศึกษาครู จำนวน 19 ฉบับ นำแบบสอบถามที่ได้กลับคืนมา วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เพื่อหาหน้าหนักของระดับความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละประเด็นคำถาม

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการนำเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการคิดของนิสิตนักศึกษาครู ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และจากแบบสอบถาม สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ประเภทของกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาการคิดของนิสิตนักศึกษาครู สามารถแบ่งได้ เป็น 2 ประเภท คือ

1.1 กิจกรรมเพื่อพัฒนาการคิดโดยตรง ได้แก่ การสัมมนาวิชาการ การวิเคราะห์ข่าว ภาพยนตร์หรือเพลงต่าง ๆ การสนทนาธรรมกับผู้รู้ การได้วาที การจัดตั้งโรงเรียนจำลอง และ กิจกรรมประเภทเกมพัฒนาการคิด เช่น หมากกระดานต่าง ๆ

1.2 กิจกรรมที่ช่วยพัฒนาการคิดโดยอ้อม ได้แก่ กิจกรรมที่สถาบันผลิตครูทั้ง 10 แห่ง กำหนดให้มีอยู่แล้ว 4 ประเภท คือ กิจกรรมด้านกีฬา กิจกรรมด้านวิชาการ กิจกรรม ด้านศิลปวัฒนธรรม และกิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์

2. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการคิดของนิสิตนักศึกษาครู

สถาบันผลิตครูทั้ง 10 แห่ง มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการคิดที่คล้ายคลึงกัน คือ นิสิตนักศึกษาสนใจร่วมกิจกรรมที่เน้นความสนุกสนานบันเทิง เป็นส่วนใหญ่ งบประมาณที่ใช้ในการสนับสนุนการจัดและดำเนินกิจกรรมมีน้อย และการ ประชาสัมพันธ์ในการจัดกิจกรรมไม่ดีพอ

3. แนวทางการดำเนินการเพื่อให้อาจารย์และนิสิตนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนา การคิด พบว่า สถาบันควรจัดกิจกรรมให้มีความหลากหลายโดยให้มีทั้งความสนุกสนานและ พัฒนาการคิด การอำนวยความสะดวกให้นิสิตนักศึกษาสามารถใช้อาคารสถานที่และอุปกรณ์ ต่างๆ ได้อย่างเต็มที่ การจัดการเรียนให้นิสิตนักศึกษามีเวลาว่างตรงกัน การกำหนดให้งานด้าน กิจกรรมนิสิตนักศึกษาเป็นภาระงานของอาจารย์ทุกท่าน การจัดให้ข้อมูลด้านกิจกรรมนิสิตนักศึกษา ในวันปฐมนิเทศ และการบังคับให้นิสิตนักศึกษาโดยเฉพาะชั้นปีที่ 1 ลงทะเบียนการร่วมกิจกรรม

4. แนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการคิดของนิสิตนักศึกษาครู ผู้วิจัยเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการคิดของนิสิตนักศึกษาครูดังนี้

1. กิจกรรมเพื่อพัฒนาการคิดโดยตรง เสนอให้จัดตั้งเป็นชมรมหรือชุมนุมพัฒนาการคิด ในคณะครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ของสถาบันผลิตครูทั้ง 10 แห่ง

2. กิจกรรมเพื่อพัฒนาการคิดโดยอ้อม ควรเน้นให้นิสิตนักศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในการ จัดกิจกรรม โดยจัดกิจกรรมเป็นกลุ่มย่อยเพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมแต่ละคนมีโอกาสแสดงความคิด ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ แล้วจึงนำผลผลิตของความคิดที่ได้มารวมกันเป็นผลงานของ กลุ่มใหญ่ และควรเน้นการจัดกิจกรรมแบบใหม่ๆ ให้สอดคล้องกับสภาพในปัจจุบัน

สำหรับการดำเนินการเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการคิดดังกล่าว เสนอให้มีการดำเนินการดังนี้

1. อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรม สถาบันผลิตครูควรกำหนดนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนอาจารย์ทำหน้าที่ด้านกิจกรรมอย่างเต็มที่ ด้วยการจัดหาอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมที่มีประสบการณ์ด้านงานกิจกรรมหรืออาจารย์ที่สอนด้านการพัฒนาการคิดมาช่วยเหลือ ให้แนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการคิดของนิสิตนักศึกษา และควรกำหนดให้งานด้านกิจกรรมนิสิตนักศึกษาเป็นภาระงานของอาจารย์ทุกท่านเพื่อแบ่งภาระอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา
2. งบประมาณด้านกิจกรรมนิสิตนักศึกษา ควรส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาหารายได้มาสนับสนุนการจัดกิจกรรมของตนเอง เช่น การจัดตั้งโรงเรียนจำลอง การออกร้าน การผลิตสื่อการเรียนออกจำหน่าย ฯลฯ โดยรายได้ส่วนหนึ่งให้กับนิสิตนักศึกษา อีกส่วนหนึ่งเก็บไว้เป็นกองทุนสนับสนุนการจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษา
3. อาคารสถานที่ สถาบันควรดำเนินการเพื่อให้นิสิตศึกษามีสถานที่ทำงานอย่างเป็นสัดส่วน หรือการอำนวยความสะดวกให้นิสิตนักศึกษาสามารถยืมใช้ห้องเรียนที่ว่างได้โดยง่าย นอกจากนี้ควรอนุญาตให้นิสิตนักศึกษายืมใช้อาคารสถานที่ ในการจัดกิจกรรมนอกเวลาราชการได้อย่างเต็มที่
4. การดำเนินการเพื่อสนับสนุนให้นิสิตนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรม
  - 4.1 การจัดให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในวันปฐมนิเทศนิสิตนักศึกษา
  - 4.2 การจัดตารางเวลาให้นิสิตศึกษามีเวลาว่างตรงกัน
  - 4.3 ประเมินผลการจัดกิจกรรมเพื่อปรับปรุงในการจัดครั้งต่อไป อย่างสม่ำเสมอ

อภิปรายผล

การจัดการศึกษาในสถาบันการผลิตครูจำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้และกระบวนการคิดให้มากเท่า ๆ กับการเรียนรู้เนื้อหาสาระ โดยถือว่ากระบวนการคิดเป็นสาระสำคัญประการหนึ่งที่ต้องให้แก่นิสิตนักศึกษาคู (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , 2537) ซึ่งงานด้านกิจกรรมนิสิตศึกษานั้น ถือว่าเป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการคิดของนิสิตศึกษานอกชั้นเรียน

จากการศึกษาถึงแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการคิดเพื่อนิสิตนักศึกษาคูได้สาระสำคัญที่สมควรยกมาอภิปรายคือ ในปัจจุบันสถาบันผลิตครูได้จัดประเภทของกิจกรรมนิสิตนักศึกษาไว้ 4 ประเภทคือ ด้านวิชาการ ด้านกีฬา ด้านศิลปวัฒนธรรม และด้านบำเพ็ญประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับประเภทของกิจกรรมที่ทบวงมหาวิทยาลัย (2522) ได้แบ่งไว้ทั้ง 4 ประเภท โดยการจัดกิจกรรมดังกล่าวมิได้มุ่งเน้นที่จะพัฒนาการคิดของนิสิตนักศึกษา

โดยตรง แต่ผู้ทรงคุณวุฒิและกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมของนิสิตนักศึกษาครูต่างมีความเห็นสอดคล้องกันว่ากิจกรรมทั้ง 4 ประเภท มีผลต่อการพัฒนาการคิดโดยอ้อม กล่าวคือ ในการจัดกิจกรรมด้านวิชาการจะมุ่งเน้นในเรื่องการแสดงผลงานทางวิชาการที่ได้เรียนมา ผู้จัดกิจกรรมอาจแสดงผลงานตามความรู้ที่มีอยู่แล้วเพียงอย่างเดียว ซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมที่แสดงความรู้แต่ไม่ได้แสดงความคิด แต่ถ้าเป็นการใช้ความรู้ที่มีอยู่บวกกับความคิดสร้างสรรค์สร้างสิ่งแปลกใหม่ทางวิชาการ เช่น การสร้างสื่อการสอนใหม่ๆ กิจกรรมดังกล่าวก็ถือว่ามีผลต่อการพัฒนาการคิดของนิสิตนักศึกษาด้วยเช่นกัน (ชลิษา ลิ้มปิยากร , สายัณห์ วนะธรมย์ : สัมภาษณ์) ส่วนกิจกรรมด้านกีฬา มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญในการพัฒนาสมรรถภาพทางร่างกายให้แข็งแรง และได้รับความสนุกสนานจากการออกกำลังกาย อีกทั้งใช้ในการแข่งขันระหว่างสถาบัน แต่ถ้าผู้เล่นมีการวางแผนการเล่น และมีการแก้ปัญหาอย่างรอบคอบ กิจกรรมกีฬาก็มีผลต่อการพัฒนาการคิดอย่างมาก แต่อย่างไรก็ตาม กิจกรรมประเภทกีฬายังต้องใช้ทักษะและความสมบูรณ์ของผู้เล่นเป็นองค์ประกอบสำคัญ (ประสิทธิ์ หวังกุล และวรพงษ์ เข้มงามเหลือ : สัมภาษณ์) ทางด้านกิจกรรมประเภทศิลปวัฒนธรรมนั้น มีวัตถุประสงค์หลักในการเผยแพร่และรักษาไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมของสังคม อีกทั้งยังส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษามีโอกาสได้ศึกษาเพื่อให้เกิดความชำนาญและมีสุนทรียภาพในศิลปด้านต่างๆ (ทบวงมหาวิทยาลัย , 2522) กิจกรรมด้านนี้จึงมิได้มุ่งเน้นในเรื่องของการพัฒนาความสามารถทางการคิดของนิสิตนักศึกษา แต่อย่างไรก็ตามผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ถึงแม้ศิลปวัฒนธรรมจะมีได้มุ่งเน้นความสามารถทางการคิด แต่การประยุกต์และรักษาไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมให้อยู่ได้ในสังคมปัจจุบัน เป็นเรื่องที่ทำทลายความสามารถทางการคิดของนิสิตนักศึกษาเป็นอย่างยิ่ง(สุมน อมรวิวัฒน์ , สัมภาษณ์) สำหรับกิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลัก ในการส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาได้พัฒนาตนเองให้พร้อมในเรื่องความเสียสละ และความรับผิดชอบต่อสังคม อันจะเกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยส่วนรวม แต่การออกค่ายอาสาพัฒนาหรือการบำเพ็ญประโยชน์ใดๆ นิสิตนักศึกษาจะมีโอกาสได้พบกับเหตุการณ์ที่ต้องแก้ไขโดยการนำความรู้ที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ซึ่งจะเป็นการฝึกฝนในการใช้ความสามารถทางการคิดแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ไปพร้อมๆ กัน (สุรกุล เจนอบรม : สัมภาษณ์) กิจกรรมด้านนี้จึงเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยมากว่ามีผลต่อการพัฒนาการคิดของนิสิตนักศึกษา

ถึงแม้ว่ากิจกรรมทั้ง 4 ประเภทจะมีผลต่อการพัฒนาการคิดของนิสิตนักศึกษาแต่จากการศึกษาพบว่า ผู้ที่ได้คิดแก้ปัญหาหรือคิดสร้างสรรค์ในงานกิจกรรมต่างๆ จะอยู่ในกลุ่มหัวหน้าหรือผู้นำนิสิตนักศึกษา ส่วนนิสิตนักศึกษาคนอื่นๆ เป็นเพียงผู้ตามหรือผู้ร่วมกิจกรรมคนหนึ่งเท่านั้น (จีราวรรณ กล่องแก้ว , อิศระ สุขแสง และ สุทธิชัย จันทมูต : สัมภาษณ์) ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอความคิดเห็นว่า ควรมีกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาการคิดโดยตรงและเปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษา

ทุกคนได้มีโอกาสฝึกฝนพัฒนาการคิดของตนเองอันได้แก่ กิจกรรมประเภทเกมการคิด เช่น หมากกระดานต่างๆ บริดจ์ หรือเกมในคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้มีส่วนช่วยให้นิสิตนักศึกษาแต่ละคนได้มีโอกาสฝึกฝนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาตามความสนใจได้อย่างอิสระ

นอกจากกิจกรรมประเภทเกมการคิดแล้วผู้ทรงคุณวุฒิยังมีความเห็นเพิ่มเติมว่าควรมีกิจกรรมอื่นๆ ที่ช่วยพัฒนาการคิดของนิสิตนักศึกษาให้มีโลกทัศน์ที่กว้างไกลและอยู่ในโลกของความเป็นจริงมากที่สุด กิจกรรมดังกล่าวได้แก่ การสัมมนาวิชาการ การสนทนาธรรมกับ ผู้รู้ การวิเคราะห์ห้วงวิชาข่าวหรือเพลงต่างๆ และการจัดตั้งโรงเรียนจำลอง ซึ่งการจัดตั้งโรงเรียนจำลองหรือโรงเรียนกวดวิชานั้นสอดคล้องกับความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลภายนอกที่เห็นว่า เหมือนกับการตั้งบริษัทจำลองของนิสิตนักศึกษาคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี ที่นิสิตนักศึกษาจะได้รับประสบการณ์ในเรื่องการค้าขาย ส่วนโรงเรียนจำลองนั้นนิสิตนักศึกษาคงจะมีโอกาสได้สัมผัสและเรียนรู้บทบาทของการเป็นครู ทั้งการเป็นผู้บริหาร การเป็นครูผู้สอน หรือในแง่ของการเป็นเจ้าของโรงเรียนเอง ซึ่งจะต้องวางแผนและแก้ปัญหาต่างๆ มากมาย อีกทั้งยังช่วยให้นิสิตนักศึกษามีรายได้จากการร่วมกิจกรรมนี้ด้วย (พรศักดิ์ ธนพัฒน์พงษ์ , พลทิบูล เพ็งแจ่ม และวารินทร์ พรหมคุณ : สัมภาษณ์)

ในประเด็นปัญหาและอุปสรรคของการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการคิดนั้น พบว่า นิสิตนักศึกษาสนใจร่วมกิจกรรมที่เน้นความสนุกสนานบันเทิงเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิและกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องของทุกสถาบัน มีความเห็นที่ตรงกันว่า การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการคิดหรือกิจกรรมใดๆ ก็ตาม หากว่าขาดความสนุกสนานหรือขาดแรงจูงใจที่ดีพอ การจัดกิจกรรมนั้นๆ ก็ไม่สามารถดึงดูดนิสิตนักศึกษาให้เข้าร่วมได้ แสดงให้เห็นว่านิสิตนักศึกษายังต้องการความสนุกสนานจากการร่วมกิจกรรม ซึ่งความต้องการดังกล่าวเป็นลักษณะตามธรรมชาติของบุคคลในวัยนี้ เพราะสภาพโดยทั่วไปของนิสิตนักศึกษาก็คือ ผู้ที่จบมัธยมศึกษาตอนปลาย มีอายุประมาณ 17-26 ปี ซึ่งยังนับว่าอยู่ในภาวะวัยรุ่น มีความอยากรู้อยากเห็น และชอบความสนุกสนาน ขณะเดียวกันก็เป็นวัยที่มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนแต่ก็มีสิ่งยั่วยุให้หันเหทิศทางได้ง่าย เช่น กิจกรรมต่างๆ ที่สนุกสนานกว่า ไม่ต้องกังวล (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา , 2527) ดังนั้น ปัญหาที่นิสิตนักศึกษาชอบร่วมกิจกรรมที่มีความสนุกสนานจึงมิใช่ปัญหาที่สามารถแก้ไขได้ โดยตรงจากตัวนิสิตนักศึกษา แต่ต้องแก้ที่ลักษณะการจัดกิจกรรมว่าจะจัดกิจกรรมอย่างไร ให้ตรงกับธรรมชาติและความสนใจของนิสิตนักศึกษา เพื่อให้ให้นิสิตนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น อันจะส่งผลให้การจัดกิจกรรมบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

นอกจากปัญหาที่นิสิตนักศึกษาชอบร่วมแต่กิจกรรมที่เน้นความสนุกสนานแล้ว ยังพบปัญหาที่มีผลต่อการดำเนินการในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการคิดของนิสิตนักศึกษาคือนั้นคือ

ปัญหาในเรื่องงบประมาณที่ใช้ในการสนับสนุนกิจกรรมมีน้อย อาจารย์และบุคลากรในฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาไม่เพียงพอ นิสิตนักศึกษาไม่ได้รับความสะดวกในการใช้อาคารสถานที่และอุปกรณ์ต่างๆ ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ในการจัดกิจกรรมไม่เพียงพอ ซึ่งจากปัญหาดังกล่าว จะพบว่า เป็นปัญหาหลักของการจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษาทุกประเภท โดยเฉพาะในเรื่องของการจัดงบประมาณมาสนับสนุนการกิจกรรมนิสิตศึกษานั้น จากการศึกษาของ อนันต์ ภูมิวรรณ (2518) ในเรื่องการจัดกิจกรรมนิสิตในวิทยาลัยวิชาการศึกษา พบว่า การจัดดำเนินงานในการจัดกิจกรรมอยู่ในเกณฑ์ไม่ดีเท่าที่ควร เนื่องจากมีอุปสรรคทางการเงินเป็นสำคัญ และจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิก็มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ปัญหาเรื่องงบประมาณเป็นปัญหาสำคัญและเป็นพื้นฐานอันนำไปสู่ปัญหาอื่นๆ

ในเรื่องของอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมที่มีไม่เพียงพอ นั้น จากการศึกษาพบว่ามีสาเหตุที่สำคัญ 2 ประการคือ อาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ด้านกิจกรรมมีจำนวนน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ประดับ นิลพงา (2522) ที่ได้สำรวจความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษาในวิทยาลัยครูส่วนกลางจำนวน 6 แห่ง ในเขตกรุงเทพมหานครฯ ที่พบว่าสถาบันฝึกหัดครูไม่มีการเตรียมอาจารย์ใหม่ในการจะไปรับผิดชอบกิจกรรมนักศึกษา ส่วนสาเหตุอีกประการหนึ่งก็คือ อาจารย์ส่วนใหญ่ไม่สนใจการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรม ซึ่งจากการศึกษาพบว่าการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมต้องทุ่มเททั้งกำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์อย่างเต็มกำลัง ซึ่งอาจารย์ต้องเสียสละอย่างมากเพราะสถาบันไม่มีงบประมาณมาสนับสนุนมากนัก บางครั้งถึงกับทำให้อาจารย์ในฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาที่อดอยและไม่อยากทำงานด้านนี้ (ประสิทธิ์ หวังกุล และ นิลฉวี ศรีบุญ : สัมภาษณ์)

ดังนั้นสถาบันผลิตครูต้องให้ความสำคัญต่ออาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมมากขึ้น โดยจัดหาอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมที่มีประสบการณ์ด้านงานกิจกรรม มาช่วยเหลือให้แนวทางการจัดกิจกรรมแก่นิสิตนักศึกษา และควรมีนโยบายส่งเสริมและพัฒนาอาจารย์ที่ทำหน้าที่ในฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาอย่างเต็มที่ เช่น การจัดฝึกอบรมสัมมนา การดูงานนอกสถานที่ เปิดโอกาสให้ลาศึกษาต่อในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับกิจการนิสิตนักศึกษา จัดสรรงบประมาณเพื่อจ้างบุคลากรเสริมและเป็นค่าตอบแทนให้กับอาจารย์ที่ปรึกษาฝ่ายกิจกรรม ตลอดจนจัดระบบพิจารณาความดีความชอบโดยพิจารณาจากการทำหน้าที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมด้วย

สำหรับปัญหาในเรื่องที่นิสิตนักศึกษาไม่ได้รับความสะดวกในการใช้อาคารสถานที่และอุปกรณ์ต่างๆ หรือ บางแห่งไม่มีสถานที่ทำงานให้คณะกรรมการนิสิตศึกษานั้น สาเหตุสำคัญมาจากการที่สถาบันผลิตครู โดยเฉพาะคณะครุศาสตร์ที่สังกัดสถาบันราชภัฏทั้ง 6 แห่ง ซึ่งล้วนแล้วแต่ขาดแคลนงบประมาณและสถานที่ ทำให้นิสิตนักศึกษาไม่สามารถดำเนินการจัดกิจกรรมได้อย่างเต็มที่ แม้กระทั่งงบประมาณที่จะแบ่งมาใช้ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์การจัด

กิจกรรมก็มีน้อยจนทำให้ไม่สามารถสร้างความเข้าใจ หรือความสนใจ ให้เกิดขึ้นกับนิสิตนักศึกษา โดยทั่วไปได้ (อัจฉรี จงมณีสุวรรณและ ภูมิชาย สิปมาเคน : สัมภาษณ์) ดังนั้นสถาบันผลิตครู ควรตระหนักและเห็นความสำคัญในเรื่องนี้ โดยการเพิ่มงบประมาณในการจัดกิจกรรม และ จัดหาสถานที่ทำงานให้กับนิสิตนักศึกษา เพื่อให้งานกิจกรรมดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับแนวทางดำเนินการเพื่อให้อาจารย์และนิสิตนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาการ คิดนั้น พบว่า ควรจัดกิจกรรมให้มีความหลากหลายโดยให้มีความสนุกสนานและพัฒนาการคิด ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับธรรมชาติตามวัยของนิสิตนักศึกษา อันจะส่งผลให้นิสิตนักศึกษาสนใจ เข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น ส่วนแนวทางที่ผู้ทรงคุณวุฒิและกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรม นิสิตนักศึกษาเห็นด้วยมาก 3 อันดับแรก คือ สถาบันควรอำนวยความสะดวกให้นิสิตนักศึกษา สามารถใช้อาคารสถานที่และอุปกรณ์ต่างๆ ได้อย่างเต็มที่ การรับอาจารย์ใหม่ ควรพิจารณาทั้งความสามารถด้านวิชาการและประสบการณ์ด้านกิจกรรมนิสิตนักศึกษา และการจัดตารางเรียนให้นิสิตนักศึกษามีเวลาว่างตรงกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสายชั้น วนะธรมณ์ (2531) ในเรื่อง รูปแบบการจัดกิจกรรมนักศึกษาของวิทยาลัยครู ในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ พบว่า ปัจจัย พื้นฐานที่สำคัญต่อการบริหารกิจกรรมนักศึกษาได้แก่ บุคลากรที่มีคุณภาพและมีประสบการณ์ในงานด้านกิจกรรมนักศึกษา การสนับสนุนการเงินที่เพียงพอ ความมีอิสระในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์และการจัดให้ให้มีตารางเวลาทำกิจกรรมร่วมกัน นอกจากนี้แนวทางดังกล่าวแล้วยังพบว่า การกำหนดให้ภาระงานด้านกิจการนิสิตนักศึกษาเป็นภาระงานของอาจารย์ทุกท่าน และการบังคับให้นิสิตนักศึกษาลงทะเบียนการร่วมกิจกรรมทุกภาคการศึกษาโดยไม่ถือเป็นหน่วยกิตของการเรียน หรือการบังคับเฉพาะนิสิตนักศึกษาในชั้นปีที่ 1 เพื่อปลูกฝังให้รู้จักและสนใจการร่วมกิจกรรมนั้นก็ เป็นแนวทางที่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยเหมือนกัน เนื่องจากปัจจุบันงานด้านกิจกรรมนิสิตนักศึกษา ได้รับความสนใจจากอาจารย์และนิสิตศึกษาน้อยมาก แต่อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การสร้างแรงจูงใจและการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ เพื่อให้อาจารย์และนิสิตนักศึกษาเข้าร่วม กิจกรรมด้วยความสมัครใจนั้น เป็นแนวทางที่ทุกฝ่ายเห็นด้วยมากกว่าการให้วิธีบังคับให้ปฏิบัติตาม ซึ่งข้อค้นดังกล่าว สอดคล้องกับความหมายและขอบข่ายของกิจกรรมนิสิตนักศึกษา ดังที่ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2528) ได้กล่าวว่า กิจกรรมนิสิตนักศึกษาเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อ การพัฒนานิสิตนักศึกษาในด้านต่าง ๆ นอกเหนือไปจากสิ่งที่บังคับให้ทุกคนต้องเรียนในชั้นเรียน กิจกรรมดังกล่าวเป็นไปด้วยความสมัครใจ และไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของคะแนนในวิชาหนึ่งวิชาใด ดังนั้นการสนับสนุนให้อาจารย์และนิสิตนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจจึงเป็นแนวทาง ที่สถาบันผลิตครูควรดำเนินการก่อน และเมื่อประเมินผลแล้ว พบว่าได้ผลไม่เป็นที่น่าพึงพอใจจึง ใช้วิธีการบังคับต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง การนำเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการคิดสำหรับ นิสิตนักศึกษาครู โดยวิธีการสืบค้นเชิงธรรมชาติ ได้พบสาระสำคัญหรือประเด็นที่น่าสนใจ สำหรับการนำข้อค้นพบไปประยุกต์ใช้ และการวิจัยในครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อการประยุกต์

1. แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการคิดสำหรับนิสิตนักศึกษาครู

จากแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการคิดสำหรับนิสิตนักศึกษาครูดังที่ผู้วิจัยได้เสนอไปแล้วนั้น สถาบันผลิตครูสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะหรือข้อจำกัดของแต่ละสถาบันได้ โดยไม่จำเป็นต้องจัดตามที่เสนอไว้ทุกประการ เช่น การจัดกิจกรรมโดยการจัดเป็นชมรมพัฒนาการคิด ซึ่งผู้วิจัยเสนอว่า ควรเริ่มจากการตั้งโรงเรียนจำลองเพื่อสร้างแรงจูงใจและฝึกฝนความสามารถทางการคิดแก้ปัญหาที่เกี่ยวกับวิชาชีพครู แต่ถ้าพบว่ายังไม่พร้อมในการจัดตั้งโรงเรียนจำลอง สถาบันสามารถจัดกิจกรรมได้โดยมุ่งเน้นไปที่กิจกรรมเพื่อพัฒนาการคิดประเภทอื่นๆ โดยไม่ต้องตั้งโรงเรียนจำลอง เช่น การวิเคราะห์วิจารณ์ข่าว ภาพยนตร์ หรือเพลงต่างๆ การจัดสัมมนาวิชาการ การจัดได้วาทิในช่วงโมงกิจกรรม หรือการจัดเป็นศูนย์บริการสำหรับให้นิสิตนักศึกษายืมอุปกรณ์ประเภทเกมการคิด เช่น หมากระดานต่างๆ ไปเล่นกันเองในเวลาที่ว่างจากการเรียนเป็นต้น

ในกรณีที่สถาบันผลิตครูสามารถสร้างแรงจูงใจและสร้างเสริมประสบการณ์เพิ่มเติมให้นิสิตนักศึกษา โดยการส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษารวมกลุ่มกันจัดตั้งบริษัทจำลอง เช่น การจัดตั้งบริษัทขายผลผลิตทางการเกษตรที่นิสิตนักศึกษาสามารถผลิตขึ้นมาได้เอง นิสิตนักศึกษาจะได้รับประสบการณ์จากการมีส่วนร่วมในการวางแผนการผลิต จนถึงการจัดจำหน่าย รวมทั้งการจัดสรรผลกำไรสู่สมาชิก ซึ่งจะช่วยให้นิสิตนักศึกษาได้เรียนรู้และสามารถนำไปใช้ได้จริงในอนาคตของการเป็นครู ทั้งในแง่ของการสอนในโรงเรียนและการเป็นแบบอย่างของสังคม

2. การดำเนินการเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการคิด

การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการคิดทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อม สถาบันควรกำหนดนโยบายต่างๆ เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมอย่างครบถ้วน โดยเฉพาะการจัดการในเรื่องของงบประมาณ อาจารย์ที่ปรึกษา อาคารสถานที่ ตลอดจนการส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาทุกคนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้โดยสะดวก ซึ่งจากแนวทางที่ได้เสนอไปแล้วนั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับการข้อค้นพบไปประยุกต์ใช้ดังนี้

2.1 การกำหนดให้นิสิตนักศึกษามีเวลาว่างตรงกัน เพื่อให้สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้พร้อมกันนั้น มักพบปัญหาสำคัญคือ อาจารย์ผู้สอนมักใช้เวลาที่ว่างตรงกันนี้นักนิสิตนักศึกษา มาเรียนชดเชยในชั่วโมงที่ขาดไปของอาจารย์ ซึ่งทำให้แนวทางการจัดเวลาให้ว่างตรงกันไม่ได้ผลในทางปฏิบัติ ดังนั้นสถาบันควรมีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการห้ามไม่ให้ใช้เวลาว่างตรงกันทำอย่างอื่น นอกจากการร่วมกิจกรรมเท่านั้น

2.2 ควรตั้งเกณฑ์ประเมินการเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิตนักศึกษา เพื่อป้องกันไม่ให้ นิสิตนักศึกษาหนีการเข้าร่วมกิจกรรม และประวัติการเข้าร่วมกิจกรรมควรเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์ การสำเร็จการศึกษาด้วย

2.3 การพัฒนาความสามารถทางการคิดเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนิสิตนักศึกษาครู ดังนั้น สถาบันผลิตครูจึงควรกำหนดให้นิสิตนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาการคิด อย่างน้อยคนละ 1 ภาคการศึกษา เพื่อให้ได้รับประสบการณ์และฝึกฝนความสามารถทางการคิด อันจะเป็น ประโยชน์ต่อตัวนิสิตนักศึกษา ซึ่งจะสำเร็จการศึกษาไปเป็นครูที่มีคุณภาพในอนาคต

3. ควรนำข้อค้นพบไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อ พัฒนาการคิดของนิสิตนักศึกษาสาขาอื่นๆ ต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. จากการศึกษา พบว่า ปัญหาในเรื่องงบประมาณในการจัดกิจกรรมเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา จึงควรมีการศึกษาอย่างลุ่มลึกเกี่ยวกับการจัดงบประมาณ และการหารายได้มาสนับสนุนการจัดกิจกรรม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวางแผนจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาการคิดของนิสิตนักศึกษาครูอย่างเหมาะสมต่อไป

2. การจัดกิจกรรมของนิสิตนักศึกษาครูในสถาบันราชภัฏกับมหาวิทยาลัย มีข้อจำกัดที่แตกต่างกันหลายประการ จึงควรมีการศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อ การคิดของทั้ง 2 สถาบัน เพื่อให้สามารถนำข้อค้นพบไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะ ของแต่ละสถาบัน

3. วิธีการวิจัยด้วยวิธีการสืบค้นเชิงธรรมชาติ เป็นการสืบค้นข้อมูลหรือปรากฏการณ์ที่ เกิดขึ้นจริงและต้องใช้เวลามากในการศึกษา ดังนั้นผู้ที่ต้องการศึกษาวิจัยด้วยวิธีการนี้ ต้องมีเวลา มากพอ และมีความคุ้นเคยกับเรื่องหรือสถานที่ ที่ต้องการศึกษา เพื่อให้การวิจัยเป็นไปด้วยความ สะดวกยิ่งขึ้น